

ΧΑΡΤΕΣ στις ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Θεσσαλονίκη, 2 Νοεμβρίου 2016

Χαιρετισμός προς τους Συνέδρους
του Καθηγητή **Περικλή Μήτκα** Πρύτανη ΑΠΘ

Το ΑΠΘ, στο πλαίσιο των συντονισμένων πρωτοβουλιών μας για την αναβάθμιση των λειτουργιών του και την εξωστρεφή προβολή των δυνατοτήτων και του δυναμικού του, ως του μεγαλύτερου πανεπιστημίου της χώρας, έχει αρχίσει να εφαρμόζει, με σταθερά βήματα, ένα πρόγραμμα ανάδειξης του κεντρικού ρόλου της Βιβλιοθήκης του, της μεγαλύτερης των ελληνικών πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών και της δεύτερης σε μέγεθος στη χώρα, μετά την Εθνική Βιβλιοθήκη.

Στόχος μας είναι το πρόγραμμα αυτό για μια 'Βιβλιοθήκη Κέντρο του Πανεπιστημίου' να αποτελέσει 'παράδειγμα καλής πρακτικής', που θα οδηγήσει σε βιώσιμα αποτελέσματα για ένα πανεπιστήμιο το οποίο φιλοδοξεί και επιμένει να βλέπει το μέλλον αισιόδοξα και δρα γι' αυτό σε περιβάλλον δυσκολιών όχι μόνον οικονομικών και κοινωνικών, αλλά και σε περιβάλλον προβλημάτων εκπαίδευσης και παιδείας γενικότερα.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι καθήκον μας η οργανωμένη και συστηματική ανάδειξη και προβολή του εξαιρετικού πλούτου της Βιβλιοθήκης μας, όχι μόνο στην ακαδημαϊκή κοινότητα, αλλά και ευρύτερα στην κοινωνία και σε εθνικό επίπεδο, όπως αρμόζει σε ένα μεγάλο πανεπιστήμιο με το μέγεθος και την ιδιαίτερη παράδοση του ΑΠΘ. Είναι τέτοιος ο πλούτος της Βιβλιοθήκης μας, με τις εξαιρετικές Συλλογές της (όπως η πολύ πρόσφατη δωρεά της σημαντικής συλλογής Μέγα – Χριστιανόπουλου), που η ανάδειξη του πλούτου αυτού, ακόμη και σε διεθνές επίπεδο, να μην είναι πλέον φιλοδοξία αλλά πολύ ώριμη δυνατότητα.

Ανάμεσα στην αριθμητικά πολυπληθή και θεματικά πολυσχιδή ύλη της Βιβλιοθήκης μας υπάρχει και ένας σημαντικός αριθμός χαρτών, με ιδιαίτερη ιστορική αξία, όπως είναι οι χάρτες της εξαιρετικής συλλογής του ευπατρίδη της ελληνικής Διασποράς **Ιωάννη Τρικόγλου**, δωρεά στη Βιβλιοθήκη μας το 1963, με προεξάρχουσα την 'Χάρτα' του Ρήγα Βελεστινλή αλλά και άλλους χάρτες, προγενέστερους και μεταγενέστερους, και πάντοτε συναφείς με την ιστορική πορεία από την ίδρυση του νεοελληνικού Κράτους και την κατοπινή του εξέλιξη.

Η αναγνώριση, η σημασία, ο ρόλος και η λειτουργία της ύλης των χαρτών στις Βιβλιοθήκες, ως ενός ιδιαίτερου τομέα ενδιαφέροντος πρακτικής και 'προστιθέμενης αξίας', έχουν καθιερωθεί διεθνώς ως αυτονόητα αιώνες τώρα. Δεν χρειάζεται να επεκταθούμε εδώ σε ένα σεμινάριο ειδικών, όπως επίσης δεν χρειάζεται να επαναλάβουμε τώρα τα ελλείμματα, τις καθυστερήσεις και τις δυσκολίες που έχουμε στην Ελλάδα ως προς το θέμα αυτό. Όμως, πρέπει να αναφερθεί ότι η Θεσσαλονίκη ήταν πάντα παρούσα στον κόσμο των χαρτών και ότι από τη Θεσσαλονίκη έχουν αναληφθεί πρωτοβουλίες για το ζήτημα αυτό, δηλαδή της χαρτογραφικής κληρονομιάς και της σχετικής με

τους χάρτες καλλιέργειας (κουλτούρας). Το δυναμικό του ΑΠΘ έχει πρωτοστατήσει σ' αυτό το θέμα πριν από πολλές δεκαετίες.

Η βαθειά ιστορική παράδοση της πόλης μας συναντά τη χαρτογραφία στους μητροπολίτες της Λέοντα και Ευστάθιο τη βυζαντινή περίοδο και φθάνει μέχρι την ίδρυση στην πόλη χαρτογραφικών θεσμών στα τέλη του 20ού αιώνα, του Αρχείου Χαρτογραφικής Κληρονομιάς στα ΓΑΚ-ΙΑΜ, όπως μετονομάστηκε το Κέντρο Χαρτών & Χαρτογραφικής Κληρονομιάς και της Χαρτογραφικής Επιστημονικής Εταιρείας Ελλάδας, της οποίας το 14ο Εθνικό Συνέδριο Χαρτογραφίας αρχίζει το απόγευμα σε αυτή την αίθουσα, με την υποστήριξη του ΑΠΘ.

Το σημερινό εντατικό εκπαιδευτικό Σεμινάριο, το πρώτο στην Ελλάδα, με θέμα τους 'Χάρτες στις Βιβλιοθήκες' είναι μια πρωτοβουλία της Βιβλιοθήκης του ΑΠΘ την οποία υποστηρίζει το πανεπιστήμιο. Είναι ένα από τα βήματα του σχεδίου μας, που ήδη σας ανέφερα, για μια 'Βιβλιοθήκη Κέντρο του Πανεπιστημίου' και εντάσσεται ως 'παράδειγμα καλής πρακτικής' στα πολλά παρόμοια παραδείγματα, που αναπτύσσονται και πρέπει να συνεχίσουν να αναπτύσσονται στη μελλοντική πορεία του ΑΠΘ.

Το θέμα του σεμιναρίου προέκυψε από τη σύμπτωση, τύχη αγαθή, της νέας στρατηγικής δράσης που αναπτύσσει η Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης ΑΠΘ, σχετικά με την αξιοποίηση του σπουδαίου και σπάνιου χαρτογραφικού αποθέματος που διαθέτει, τριών σημαντικών συγκυριών: α) του εντοπισμού, τον Ιανουάριο 2016, μιας εξαιρετικά σημαντικής σειράς χειρόγραφων χαρτών μεγάλης κλίμακας του Αρχιεπελάγου του 1687, για την οποία θα προβούμε σύντομα σε ανακοινώσεις, β) της ίδρυσης του Εργαστηρίου Χαρτογραφίας & Γεωγραφικής Ανάλυσης στο ΑΠΘ τον Μάρτιο 2016 και της άμεσης συνεργασίας του με τη Βιβλιοθήκη μας, με την ενίσχυση της Επιτροπής Ερευνών ΑΠΘ, και γ) της υποστήριξης που παρέχει η Επιτροπή 'Χαρτογραφική Κληρονομιά στην Ψηφιακότητα' (Commission on Cartographic Heritage into the Digital) που συνέστησε η Διεθνής Χαρτογραφική Ένωση (International Cartographic Association) και εδρεύει, για την περίοδο 2015-2019, στη Θεσσαλονίκη, στο ΑΠΘ.

Το μεγάλο ενδιαφέρον συμμετοχής στο Σεμινάριο και η παρουσία 175 συμμετεχόντων από όλη την Ελλάδα και από σημαντικούς φορείς, δημόσιους, δημοτικούς και ιδιωτικούς, μεταξύ των οποίων της Εθνικής Βιβλιοθήκης, της Βιβλιοθήκης της Βουλής, των Γενικών Αρχείων του Κράτους, των βιβλιοθηκών επτά Πανεπιστημίων και δύο ΤΕΙ, των Ιστορικών Αρχείων του Δήμου Αθηναίων, εννέα Δημόσιων και Δημοτικών βιβλιοθηκών και άλλων, πιστοποιεί την αναγκαιότητα και χρησιμότητα του σχεδίου και των πρωτοβουλιών μας. Το ΑΠΘ είναι έτοιμο να συμβάλει στη θεσμοθέτηση του εκπαιδευτικού αυτού Σεμιναρίου και στην επανάληψή του και εκτός Θεσσαλονίκης, συνεργαζόμενο πρόθυμα με ενδιαφερομένους για το αντικείμενο φορείς.

Τέλος, καλωσορίζοντάς σας, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους διοργανωτές του Σεμιναρίου, τους ξένους προσκεκλημένους μας ομιλητές, την Dr Carme Montaner της Χαρτοθήκης του Χαρτογραφικού Ινστιτούτου της Καταλονίας και τον Dr Marco van Egmond της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου της Ουτρέχτης, και να καλωσορίσω επίσης στις χαρτογραφικές ημέρες της Θεσσαλονίκης τον Πρόεδρο της International Cartographic Association, συνάδελφο καθηγητή Menno-Jan Kraak του Πανεπιστημίου Twente της Ολλανδίας.